

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PAOLA MENGOZZIJA,
predstavljeni 13. decembra 2012¹

Zadeva C-619/11

**Patricia Dumont de Chassart
proti**

Onafts – Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Tribunal du travail de Bruxelles, Belgija)

„Socialna varnost — Uredba (EGS) št. 1408/71 — Člen 79 — Dajatve za sirote delavcev, za katere veljajo zakonodaje več držav članic, v breme države članice stalnega prebivališča sirote — Neupoštevanje zavarovalnih dob, ki jih je zakonec pokojnega dopolnil v drugi državi članici — Neenako obravnavanje“

1. Vprašanje za predhodno odločanje, ki ga v tem predlogu zastavlja Tribunal du travail de Bruxelles, predložitveno sodišče, se nanaša na člen 79(1) Uredbe (EGS) št. 1408/71² (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71) in zlasti na sklicevanje iz točke a) navedene določbe na člen 72 iste uredbe. Te določbe so bile v celoti preoblikovane z Uredbo (ES) št. 883/2004,³ ki od 1. maja 2010 razveljavlja in nadomešča Uredbo št. 1408/71. Vendar za to zadevo nove določbe niso upoštevne.

2. Predložitveno sodišče v postopku v glavni stvari odloča o tožbi, ki jo je vložila tožeča stranka, P. Dumont de Chassart, zoper odločbo belgijskega urada za družinske prejemke zaposlenih (*Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés*, v nadaljevanju: ONAFTS), s katero je bila zavrnjena prošnja tožeče stranke za družinski dodatek za sirote. Sodišče je v zvezi s tem pozvano, naj pojasni, ali določbe Uredbe št. 1408/71, ki določajo nacionalno zakonodajo, ki se uporablja za dodeljevanje družinskih dajatev za „siroto pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe“, izključujejo možnost uporabe načela seštevanja z upoštevanjem zavarovalnih dob še živečega roditelja, dopolnjenih v drugi državi, če nacionalno pravo, kakor v tem primeru, omogoča, da se kot temelj zahtevka za družinski dodatek za sirote upoštevajo zavarovalne dobe, ki jih je ta dopolnil.

¹ — Jezik izvirnika: italijanščina.

² — Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35) v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 o spremembah in posodobitvah Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 547/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3). Tukaj je naveden naslov konsolidirane uredbe.

³ — Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72) je razveljavila in nadomestila Uredbo št. 1408/71 od 1. maja 2010, ko je začela veljati Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 (UL L 284, str. 1).

3. Ta zadeva v nasprotju z večjim delom sporov, o katerih je Sodišče odločalo na tem področju, ne obravnava vprašanja seštevanja dajatev, ki so hkrati izplačljive v različnih državah članicah⁴, ampak razmerje med določbami Uredbe št. 1408/71 in nacionalnim pravom, ki se uporablja.

I – Pravni okvir

A – Pravo Evropske unije

4. Člen 72 Uredbe št. 1408/71 je v Poglavju 7 Naslova III, naslov poglavja pa je „Družinske dajatve“. Člen ima naslov „Seštevanje zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve“ in določa:

„Kadar zakonodaja države članice pogojuje pridobitev pravice do dajatev z dopolnitvijo zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, pristojni nosilec te države članice v potrebni meri upošteva tudi zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, dopolnjene v katerikoli drugi državi članici, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo izvaja“.

5. Člena 78 in 79 te uredbe sta v Poglavju 8 Naslova III, poglavje pa ureja „Dajatve za vzdrževane otroke upokoencev in za sirote“.

6. Člen 78 Uredbe, z naslovom „Sirote“, določa:

„1. Izraz ‚dajatve‘ v tem členu pomeni družinske dodatke, in kadar je primerno, dodatne ali posebne dodatke za sirote.

2. Dajatve za sirote se dodeljujejo v skladu z naslednjimi pravili, ne glede na državo članico, na ozemlju katere sirota ali fizična ali pravna oseba, ki dejansko vzdržuje siroto, stalno prebiva:

[...]

(b) za siroto pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe, za katero je veljala zakonodaja več držav članic:

(i) v skladu z zakonodajo države članice, na ozemlju katere sirota stalno prebiva, če je pravica do ene od dajatev iz odstavka 1, po potrebi ob upoštevanju določb člena 79(1)(a), pridobljena po zakonodaji te države; [...].“

7. Člen 79 Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Skupne določbe za dajatve za vzdrževane otroke upokoencev in za sirote“ določa:

„1. Dajatve v smislu členov [...], 78 [...] v skladu z zakonodajo, določeno z uporabo določb teh členov, zagotavlja nosilec, ki jo izvaja, na svoje lastne stroške, kot če bi za [...] pokojnika veljala le zakonodaja pristojne države.

Vendar pa:

(a) če ta zakonodaja določa, da je pridobitev, ohranitev ali ponovna pridobitev pravice do dajatev odvisna od dolžine zavarovalne dobe, dobe zaposlitve, samozaposlitve ali prebivanja, se to dolžino določi ob upoštevanju, če je to potrebno, določb [...] člena 72; [...].

⁴ — Glej med drugim sodbe z dne 12. junija 1980 v zadevi Laterza (733/79, Recueil, str. 1915); z dne 24. novembra 1983 v zadevi D'Amario (320/82, Recueil, str. 3811); z dne 27. februarja 1997 v zadevi Bastos Moriana in drugi (C-59/95, Recueil, str. I-1071); z dne 24. septembra 2002 v zadevi Martínez Domínguez in drugi (C-471/99, Recueil, str. I-7835) in z dne 20. oktobra 2011 v zadevi Perez Garcia in drugi (C-225/10, ZOdl., str. 10111).

[...]“.

B – Nacionalno pravo

8. Člen 56a(1) usklajenih zakonov z dne 19. decembra 1939 o družinskih dodatkih za zaposlene osebe (v nadaljevanju: usklajeni zakoni) določa, da imajo pravico do dodatka k družinskim prejemkom sirote, katerih pokojni ali preživeli roditelj je v zadnjih dvanajstih mesecih pred smrtjo izpolnil pogoje, da bi lahko na podlagi istih usklajenih zakonov zahteval najmanj šest mesečnih pavšalnih (osnovnih) dodatkov.

II – Dejansko stanje, nacionalni postopek in vprašanje za predhodno odločanje

9. Tožeča stranka v postopku v glavni stvari, P. Dumont de Chassart, je belgijska državljanka, katere pokojni mož, g. Descampe, je bil prav tako belgijski državljan. Paru se je leta 2000 v Franciji rodil sin Diego Descampe, prav tako belgijski državljan.

10. Družina je več let živela v Franciji, kjer sta bila oba roditelja zaposlena. Iz spisa je zlasti razvidno, da je bila P. Dumont de Chassart od 28. septembra 1993 do 31. avgusta 2008 v Franciji zaposlena kot psihologinja v društvu za otroke. G. Descampe pa je bil zaposlen v Belgiji (v obdobju od leta 1968 do 1976 in od 1987 do 1998) in do leta 2002 v Franciji. Od leta 2002 do smrti, 25. aprila 2008, je prebival v Franciji, kjer ni več opravljal nobene poklicne dejavnosti in ni prejemal nobenega dohodka ali nadomestila.

11. Nekaj mesecev po smrti g. Descampa se je P. Dumont de Chassart 31. avgusta 2008 z otrokom preselila v Belgijo, kjer je po približno enem mesecu zaposlitve postala brezposelna.

12. P. Dumont de Chassart je 13. oktobra 2008 pri ONAFTS zaprosila za družinski dodatek za sirote.

13. ONAFTS ji je 9. marca 2009 oziroma 6. aprila 2009 za nazaj priznal družinske dodatke in dodatek za enostarševske družine, z odločbo z dne 20. oktobra 2009 pa je zavrnil prošnjo za družinski dodatek za sirote. Odločbo je utemeljil z obrazložitvijo, da pokojni oče v zadnjih dvanajstih mesecih pred smrtjo ni dopolnil pogojev, da bi lahko zahteval vsaj šest mesečnih pavšalnih dodatkov, kakor zahteva člen 56a usklajenih zakonov.

14. P. Dumont de Chassart je 4. februarja 2010 vložila tožbo pri predložitvenem sodišču, v kateri izpodbija navedeno zavrnitev in navaja, da bi ji moral ONAFTS odobriti družinski dodatek za sirote z upoštevanjem zavarovalnih dob, ki jih je sama dopolnila v Franciji pred moževo smrtjo.

15. Predložitveno sodišče ugotavlja, da se na podlagi člena 78(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71 uporablja pravo države članice stalnega prebivališča sirote, zato se od 1. septembra 2008 za položaj P. Dumont de Chassart uporablja belgijsko pravo. Sodišče ugotavlja, da se lahko v skladu s členom 56a usklajenih zakonov zahtevek za družinski dodatek za sirote utemelji na položaju pokojnega roditelja in na položaju preživelega roditelja. Vendar v obravnavanem primeru takega zahtevka ni mogoče utemeljiti na položaju pokojnega roditelja, ker ta v dvanajstih mesecih pred smrtjo ni dopolnil pogojev iz člena 56a usklajenih zakonov. Zahtevek bi lahko bil utemeljen na položaju P. Dumont de Chassart le, če bi se dobe plačane zaposlitve, dopolnjene v Franciji, lahko prištele k dobam plačane zaposlitve, dopolnjenim v Belgiji. To bi bilo mogoče, če bi se za položaj tožeče stranke uporabljal člen 72 Uredbe št. 1408/71, ki določa seštevaje zavarovalnih dob in dob zaposlitve.

16. Po mnenju predložitvenega sodišča pa je v obravnavanem primeru uporaba člena 72 Uredbe št. 1408/71 za položaj P. Dumont de Chassart izključena, ker se, kot je navedeno v odločbi ONAFTS, člen 79(1) te uredbe pri sklicevanju na ta člen nanaša izključno na pokojnega zaposlenega roditelja. Omejitev sklicevanja na pokojnega roditelja naj bi bila utemeljena s tem, da postane sirota upravičena do družinskih dodatkov s smrtjo roditelja. Iz tega naj bi sledilo, da je področje uporabe *ratione personae* člena 79(1) Uredbe št. 1408/71 in s tem sklicevanje navedenega člena na člen 72 te uredbe bolj omejeno od tistega iz člena 56a usklajenih zakonov, ki se nanaša na položaj obeh roditeljev. To naj bi v obravnavanem primeru preprečevalo upoštevanje položaja zaposlenega še živečega roditelja.

17. Zato se predložitveno sodišče sprašuje, ali položaj, ki je posledica razmerja med členom 79(1) Uredbe št. 1408/71 in členom 56a usklajenih zakonov, ne krši načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije. Navedeno sodišče zlasti dvomi o razlikovanju med sirotami staršev, ki nikoli niso zapustili belgijskega ozemlja, da bi opravljali poklicno dejavnost v Uniji, in sirotami, katerih starši, državljani Evropske unije, so prebivali v drugi državi članici, v kateri je bil v obdobju, ki je upoštevno za belgijsko zakonodajo, še živeči roditelj zaposlen, medtem ko pokojni roditelj ni opravljal nobene dejavnosti. Za prve bi namreč preživel roditelj, ki je bil zaposlen v Belgiji v upoštevem obdobju lahko poleg zavarovalnih dob pokojnega roditelja uveljavljal tudi svoja zavarovalna obdobja, ki so bila dopolnjena v Belgiji, za druge pa metoda seštevanja zavarovalnih dob, razložena na ta način, ne bi omogočala navedenemu preživelemu roditelju „uvoziti“ v Belgijo svojih zavarovalnih dob, ki so bile dopolnjene v drugi državi članici.

18. V teh okoliščinah je predložitveno sodišče prekinilo odločanje v glavni stvari in je Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se s členom 79(1) Uredbe [...] št. 1408/71 [...] kršita splošni načeli enakosti in prepovedi diskriminacije, ki sta med drugim določeni v členu 14 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, po potrebi v zvezi s členi [20 PDEU, 45 PDEU in/ali 49 PDEU], kadar se razlaga tako, da je do uporabe pravil o izenačevanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve, določenih v členu 72 Uredbe [...] št. 1408/71 [...], upravičen samo pokojni roditelj, tako da bi bila zato s členom 56a(1) [...] zakonov [...], ki so bili usklajeni [...] za preživelega roditelja, ne glede na njegovo državljanstvo – če je državljan države članice ali če spada na osebno področje uporabe Uredbe [...] št. 1408/71 [...] – ki je bil v dvanajstmesečnem obdobju iz člena 56a(1) belgijskih zakonov [...], ki so bili usklajeni [...], zaposlen v drugi državi Evropske unije, izključena možnost predložitve dokaza o izpolnjevanju pogoja, in sicer da bi lahko kot prejemnik v smislu člena 51(3), točka 1, [...] zakonov [...], ki so bili usklajeni [...], v dvanajstih mesecih pred smrtjo zahteval šest mesečnih pavšalnih dodatkov, medtem ko bi preživel roditelj, naj bo belgijski državljan ali državljan druge države članice Evropske unije, ki bi v dvanajstmesečnem obdobju iz člena 56a(1) [...] zakonov [...], ki so bili usklajeni [...], delal izključno v Belgiji, v nekaterih primerih zato, ker ni nikoli zapustil belgijskega ozemlja, lahko predložil tak dokaz?“

III – Postopek pred Sodiščem

19. Predložitveni sklep je v sodno tajništvo prispel 30. novembra 2011. Pisna stališča so predložili P. Dumont de Chassart, belgijska vlada, Svet in Komisija.

20. Obravnave, ki je bila 7. novembra 2012, so se udeležili P. Dumont de Chassart, belgijska vlada, Svet in Evropska komisija.

IV – Pravna presoja

21. Predložitveno sodišče želi z vprašanjem za predhodno odločanje izvedeti, ali člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 krši načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije, ker v okoliščinah iz postopka v glavni stvari, z odobritvijo uporabe pravil o izenačevanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve iz člena 72 Uredbe št. 1408/71 samo za pokojnega zaposlenega roditelja, preprečuje upoštevanje takih dob za še živečega roditelja, ki je bil zaposlen v drugi državi članici Evropske unije, za dodelitev dodatkov za sirote, čeprav nacionalna zakonodaja dovoljuje, da se zahtevek za take dodatke utemelji z upoštevanjem položaja tega roditelja.

22. Pred analizo vprašanja, ki ga zastavlja predložitveno sodišče, je treba odgovoriti na uvodno trditev belgijske vlade glede uporabe Uredbe št. 1408/71 v tej zadevi.

A – Uporaba Uredbe št. 1408/71

23. Belgijska vlada namreč uvodoma trdi, da je g. Descampe prenehal opravljati poklicno dejavnosti aprila 2002 in zato ob smrti, in sicer aprila 2008, ni bil vključen v noben sistem socialne varnosti, zato ga ob smrti ni bilo mogoče šteti za zaposleno ali samozaposleno osebo iz člena 1(a) Uredbe št. 1408/71. Zato se po njem upravičene osebe ne morejo več sklicevati na pravice iz navedene uredbe.

24. Glede tega moram opozoriti, da člen 2 Uredbe št. 1408/71, ki ureja njeno osebno veljavnost, v odstavku 1 določa: „[ta] uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe in študente, za katere velja ali *je veljala* zakonodaja ene ali več držav članic in ki so državljani ene od držav članic [...], pa tudi za njihove družinske člane in njihove preživele osebe“.⁵

25. V obravnavanem primeru ni sporno, da je bil g. Descampe državljan ene od držav članic, in sicer Belgije, in da je zanj, glede na to, da je bil zaposlen v Franciji in v Belgiji, veljala zakonodaja več držav članic. Prav tako ni sporno, da sta njegova sirota in žena družinska člana in preživeli osebi v smislu Uredbe št. 1408/71.

26. Zato po mojem mnenju ni sporno, da se Uredba št. 1408/71 uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari.

27. Zaradi celovitosti bi lahko v zvezi z uporabo Uredbe št. 1408/71 še dodali, da se uporablja *ratione temporis*, ker je P. Dumont de Chassart zahtevek vložila oktobra 2008, in sicer pred začetkom veljavnosti nove Uredbe št. 883/2004, ki je, kot je že omenjeno, s 1. majem 2010 razveljavila in nadomestila Uredbo št. 1408/71.⁶

B – Vprašanje za predhodno odločanje

28. Če vsebinsko presojamo vprašanje za predhodno odločanje, ki ga zastavlja predložitveno sodišče, moramo najprej ugotoviti, da gre v bistvu za vprašanje veljavnosti člena 79(1) Uredbe št. 1408/71 v povezavi z načeloma enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije. Omeniti pa je treba, da vprašanje o veljavnosti, ki ga zastavlja predložitveno sodišče, temelji na posebni razlagi člena 79(1) Uredbe št. 1408/71, in sicer na ozki razlagi, omenjeni v točki 16 zgoraj, ki jo je uporabil ONAFTS in za katero je videti, da jo je predložitveno sodišče potrdilo. Po tej razlagi bi bilo seštevanje zavarovalnih

⁵ — Moj poudarek. Besedilo te določbe je bilo razširjeno z Uredbo Sveta (ES) št. 307/99 z dne 8. februarja 1999 o spremembi Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 zaradi razširitve njune uporabe na študente (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 335), tako da je bilo v prvem delu stavka določbe dodano besedilo „in študente“.

⁶ — Glej točko 1 in opombo 3 zgoraj.

dob, ki jih je dopolnil še živeči roditelj, zaradi sklica na člen 72 Uredbe št. 1408/71 v členu 79(1)(a) iste uredbe, ki je omejen na položaj pokojnega zaposlenega roditelja, v bistvu izključeno, čeprav nacionalna zakonodaja omogoča upoštevanje njegovih zavarovalnih dob za utemeljitev zahtevka za družinski dodatek za sirote.

29. V tem primeru je treba za koristen odgovor na vprašanje, ki ga zastavlja predložitveno sodišče, najprej preučiti ustaljeno sodno prakso v zvezi z cilji Uredbe št. 1408/71. Sodišče je namreč večkrat potrdilo, da Uredba št. 1408/71 ne vzpostavlja skupnega sistema socialne varnosti, ampak dovoljuje obstoj ločenih nacionalnih sistemov, njen namen pa je zagotoviti usklajevanje med njimi.⁷ Ureditev, ki jo vzpostavlja Uredba št. 1408/71, je le uskladitvena ureditev, ki se nanaša predvsem na določitev zakonodaje ali zakonodaj, ki se uporabljajo za zaposlene in samozaposlene osebe, ki v različnih okoliščinah uveljavljajo svojo pravico do prostega gibanja.⁸

30. V skladu z ustaljeno sodno prakso pa so države članice pristojne za določitev potrebnih pogojev za dodelitev socialnovarstvenih dajatev in te pogoje lahko države članice tudi zaostrijo, če sprejete zahteve ne pomenijo očitne ali prikrita diskriminacije med delavci Unije.⁹ Poleg tega morajo države članice v skladu s sodno prakso pri določanju teh pogojev spoštovati pravo Unije in predvsem cilj, ki ga želi doseči Uredba št. 1408/71, ter načela, na katerih temelji.¹⁰

31. Sodišče je glede tega tudi pojasnilo, da je namen Uredbe št. 1408/71 zagotoviti prosto gibanje zaposlenih in samozaposlenih oseb v Uniji, kot je navedeno tudi v njeni drugi in četrti uvodni izjavi, ter hkrati spoštovati značilnosti nacionalnih zakonodaj na področju socialne varnosti. Zato se Uredba, kot je navedeno tudi v njeni peti, šesti in deseti uvodni izjavi, zavzema za načelo, po katerem je treba zagotoviti delavcem enako obravnavanje v okviru uporabe različnih nacionalnih zakonodaj, ter si prizadeva čim boljše zagotoviti enako obravnavanje vseh delavcev, zaposlenih na ozemlju ene države članice, in preprečiti prikrajšanje tistih, ki uresničujejo pravico do prostega gibanja.¹¹

32. Načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije, ki ju navaja predložitveno sodišče v vprašanju za predhodno odločanje, sta torej osrednji načeli Uredbe št. 1408/71.

33. Uredba št. 1408/71 ureja dodatke za sirote, ki so predmet spora v postopku v glavni stvari, v členih 78 in 79 v Poglavju 8 Naslova III.

34. Sodišče je imelo že večkrat priložnost potrditi, da je namen člena 78 Uredbe št. 1408/71 določiti državo članico, katere zakonodaja ureja dodelitev dodatkov za sirote, ki se v takem primeru načeloma dodeljujejo v skladu z zakonodajo te države članice po načelu iz člena 13(1) Uredbe št. 1408/71, da se uporablja zakonodaja samo ene države članice. Zlasti iz člena 78(2)(b)(i) je razvidno, da se, če se je za pokojno zaposleno osebo uporabljala zakonodaja več držav članic, obravnavani dodatki dodeljujejo v skladu z zakonodajo države, v kateri ima stalno prebivališče sirota pokojne zaposlene osebe.¹²

7 — Glej med drugim sodbe z dne 5. julija 1988 v zadevi Borowitz (21/87, Recueil, str. 3715, točka 23); z dne 3. aprila 2008 v zadevi Chuck (C-331/06, ZOdl., str. I-1957, točka 27) in z dne 21. julija 2011 v zadevi Stewart (C-503/09, ZOdl., str. I-6497, točke od 75 do 77 in navedena sodna praksa).

8 — Glej med drugim sodbe z dne 9. marca 2006 v zadevi Piatkowski (C-493/04, ZOdl., str. I-2369, točka 20); z dne 18. julija 2006 v zadevi Nikula (C-50/05, ZOdl., str. I-7029, točka 20); z dne 3. aprila 2008 v zadevi Derouin (C-103/06, ZOdl., str. I-1853, točka 20) in z dne 3. marca 2011 v zadevi Tomaszewska (C-440/09, ZOdl., str. I-1033, točka 25).

9 — Glej med drugim sodbe z dne 20. septembra 1994 v zadevi Drake (C-12/93, Recueil, str. I-4337, točka 27); z dne 20. februarja 1997 v zadevi Martínez Losada in drugi (C-88/95, C-102/95 in C-103/95, Recueil, str. I-869, točka 43); z dne 20. januarja 2005 v zadevi Salgado Alonso (C-306/03, ZOdl., str. I-705, točka 27) in v predhodni opombi navedeno sodbo Tomaszewska, točka 24.

10 — Glej v opombi 8 navedeno sodbo Tomaszewska, točka 27.

11 — Glej v opombi 8 navedene sodbe Tomaszewska, točka 28; Piatkowski, točka 19, in Derouin, točka 20.

12 — Glej med drugim v opombi 4 navedeni sodbi Bastos Moriana, točka 15, in Martínez Domínguez, točka 23.

35. Ko se določi država članica, katere zakonodaja ureja dodelitev dodatkov za sirote, člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 določa, da take dodatke izplača nosilec, ki navedeno zakonodajo izvaja, na svoje lastne stroške, kot če bi za pokojnika veljala le zakonodaja pristojne države. Ta določba torej določa, kateri nosilec je odgovoren za izplačilo dodatkov za sirote, in načine uporabe zakonodaje pristojne države članice, ki se mora v skladu z zgoraj navedenim načelom uporabe zakonodaje samo ene države uporabljati, „kot če“ bi za pokojnika veljala le ta. Ta določba po mojem mnenju zagotavlja posamezniku, ki potem, ko je uveljavljal pravico do prostega gibanja, izkoristi določbe Uredbe št. 1408/71. To jamstvo je namenjeno preprečevanju diskriminacije zoper to osebo glede načina dejanske uporabe zakonodaje, določene na podlagi navezne okoliščine iz člena 78 navedene uredbe.

36. Člen 79(1)(a) ureja tudi načelo uporabe zakonodaje, določene, „kot če“ bi za pokojnika veljala le ta, in določa, da če nacionalna zakonodaja določa, da je pridobitev, ohranitev ali ponovna pridobitev pravice do dajatev odvisna od dolžine zavarovalne dobe, potem se mora, če je primerno, uporabljati načelo seštevanja dob, dopolnjenih v različnih državah članicah, ki ga določa člen 72 Uredbe št. 1408/71. Tudi to pravilo je po mojem mnenju nekakšno jamstvo za posameznika, ki potem, ko je uveljavljal pravico do prostega gibanja, izkoristi določbe Uredbe št. 1408/71. Njen namen je namreč zagotoviti, da uporaba nacionalne zakonodaje, „kot če“ bi za pokojnika veljala le ta, ne izključuje uporabe načela seštevanja iz člena 48(a) PDEU, ki ga, v zvezi z obravnavnim primerom, povzema člen 72 Uredbe št. 1408/71.

37. Predložitveno sodišče, ki se očitno strinja s stališčem ONAFTS, meni, da je zato, ker se člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 nanaša izključno na pokojnega zaposlenega roditelja, izključena možnost uporabe sklica iz točke (a) odstavka 1 navedenega člena na člen 72 te uredbe, ki bi omogočil seštevanje zavarovalnih dob, ki jih je dopolnil še živeči zaposleni roditelj v primeru, kakršen je v postopku v glavni stvari, ko nacionalna zakonodaja omogoča upoštevanje njegovega položaja za utemeljitev zahtevka za družinski dodatek za sirote.

38. S tako razlago člena 79(1) Uredbe št. 1408/71 se ne strinjam.

39. Glede tega je treba najprej opozoriti, da je iz zgoraj navedenega očitno, da se določbe Uredbe št. 1408/71 na splošno, zlasti pa določbe njenega člena 79(1), nikakor ne nanašajo na pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za dodelitev dodatkov za sirote. Te določbe so skladno s funkcijami Uredbe št. 1408/71, ki jih poudarja ustaljena sodna praksa Sodišča in so navedene v točkah 29 in 31 zgoraj, omejene na določitev kolizijskih pravil, katerih namen je določiti državo članico, katere zakonodaja se uporablja in katere organ je odgovoren za izplačila, ter na določitev nekaterih načinov uporabe teh predpisov.

40. Določitev pogojev za dodelitev dodatkov za sirote pa je še naprej v pristojnosti držav članic na podlagi sodne prakse, navedene v točki 30 zgoraj.

41. Zato po mojem mnenju že iz same narave kolizijskih pravil določb Uredbe št. 1408/71 izhaja, da ne morejo preprečiti nacionalnim organom upoštevanja pogojev, ki jih določa nacionalna zakonodaja za dodelitev dodatkov za sirote.¹³

42. Drugič, spomniti je treba, da se morajo določbe Uredbe št. 1408/71 v skladu z ustaljeno sodno prakso razlagati v smislu člena 48 PDEU, ki prispeva k uresničevanju čim popolnejše svobode gibanja delavcev migrantov.¹⁴

13 — Glej po analogiji moje navedbe iz točke 51 sklepnih predlogov v zadevi von Chamier-Glisczinski (C-208/07, sodba z dne 16. julija 2009, ZOdl., str. I-6095).

14 — Glej nazadnje sodbo z dne 12. junija 2012 v združenih zadevah Hudzinski (C-611/10 in C-612/10, točka 53 in navedena sodna praksa). V tem smislu glej tudi sodbi z dne 9. novembra 2006 v zadevi Nemec (C-205/05, ZOdl., str. I-10745, točki 37 in 38) in z dne 20. maja 2008 v zadevi Bosmann (C-352/06, ZOdl., str. I-3827, točka 29).

43. Prva uvodna izjava Uredbe št. 1408/71 glede tega pravi, da določbe za koordinacijo nacionalnih zakonodaj na področju socialne varnosti iz navedene uredbe spadajo v okvir svobodnega gibanja delavcev in bi morale prispevati k izboljšanju njihovega življenjskega standarda in pogojev zaposlovanja.¹⁵

44. Sodišče je v teh okoliščinah odločilo, da bi hkrati presegli obseg uporabe Uredbe št. 1408/71 ter namen in okvir člena 48 PDEU, če bi navedeno uredbo razlagali tako, da prepoveduje državi članici dodeliti zaposlenim osebam in njihovim družinskim članom širše socialnopravne pravice od tistih, ki izhajajo iz uporabe same uredbe.¹⁶

45. Ureditve Unije na področju približevanja nacionalnih zakonodaj o socialni varnosti, ob upoštevanju zlasti njenih ciljev, razen izrecnih izjem, skladnih s temi cilji, ni mogoče uporabiti tako, da bi se delavcu migrantu ali po njem upravičenim osebam odrekla pravica do dajatev, ki temu delavcu pripadajo na podlagi same zakonodaje države članice.¹⁷ Sodišče skladno s potrditvijo tega načela torej vztrajno nasprotuje takšni razlagi določb Uredbe št. 1408/71, ki bi lahko pripeljala do izgube socialnopravnih pravic, zagotovljenih na podlagi zakonodaje določene države članice.¹⁸

46. V obravnavanem primeru je po mojem mnenju jasno, da je posledica razlage člena 79(1) Uredbe št. 1408/71, kakršno podaja ONAFTS in kot jo je očitno potrdilo predložitveno sodišče, da delavec migrant, ki je uresničeval pravico do prostega gibanja, kot P. Dumont de Chassart, izgubi pravico do socialnopravnih dodatkov, ki mu pripadajo v skladu z nacionalnim zakonom, ki se uporablja. Po analogiji s tem, kar sem že navedel v drugih primerih¹⁹, in s tem, kar izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 44 zgoraj, takšna posledica ne bi bila skladna z duhom navedene uredbe in s cilji, ki jim ta sledi z uskladitvijo nacionalnih zakonodaj na področju socialne varnosti, določeno v členu 48 PDEU.

47. Taka razlaga, čeprav, kot je navedla belgijska vlada na obravnavi, ne povzroča diskriminacije na podlagi državljanstva, ker se predpisi uporabljajo ne glede na državljanstvo, pa povzroča nezakonito diskriminacijo med delavci, ki so uveljavljali svobodo gibanja, in tistimi, ki je niso.

48. Tretjič, razlaga člena 79(1) Uredbe št. 1408/71, ki ne preprečuje še živečemu zaposlenemu roditelju, ki je uresničeval pravico do prostega gibanja, uporabe predpisov, ki določajo seštevane dob zaposlitve, ni le edina skladna s cilji iste uredbe, ampak se tudi ne oddaljuje od besedila predpisa.

49. Čeprav se namreč člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 nanaša na položaj pokojnika, da določi, kako je treba uporabiti zakonodajo, določeno v skladu s členom 78 te uredbe, je treba ugotoviti, da točka (a) odstavka 1 člena 79, ki vsebuje sklic na načelo seštevania iz člena 72, ne vsebuje nobenega sklica na položaj pokojnika. Navedena določba ne vsebuje nobenega elementa, ki bi lahko nakazoval, da bi bil namen zakonodajalca Unije omejiti uporabo načela seštevania izključno na pokojnika in izključiti še živečega zaposlenega roditelja, če nacionalna zakonodaja določa možnost upoštevanja njegovih dopolnjenih zavarovalnih dob za utemeljitev zahtevka za družinski dodatek za sirote.

15 — Glej v predhodni opombi navedeni sodbi Bosmann (točka 30) in Hudinzki (točka 54).

16 — Glej v opombi 13 navedeno sodbo von Chamier-Glisczinski, točka 56, in v opombi 14 navedeno sodbo Hudzinski, točka 55.

17 — Glej sodbi z dne 6. marca 1979 v zadevi Rossi (100/78, Recueil, str. 831, točka 14) in z dne 30. junija 2011 v zadevi da Silva Martins (C-388/09, ZOdl., str. I-5737, točka 75) ter v opombi 14 navedeno sodbo Hudzinski, točka 56.

18 — Glej med drugim sodbe z dne 9. decembra 1993 v združenih zadevah Lepore in Scamuffa (C-45/92 in C-46/92, Recueil, str. I-6497, točka 21); z dne 4. oktobra 1991 v zadevi Paraschi (C-349/87, Recueil, str. I-4501, točka 22); z dne 30. marca 1993 v zadevi de Wit (C-282/91, Recueil, str. I-1221, točki 16 in 17) in z dne 5. oktobra 1994 v zadevi van Munster (C-165/91, Recueil, str. I-4661, točka 27). Glej tudi sodbi z dne 9. oktobra 1997 v zadevi Naranjo Arjona in drugi (od C-31/96 do C-33/96, Recueil, str. I-5501, točka 20) in z dne 17. decembra 1998 v zadevi Grajera Rodríguez (C-153/97, Recueil, str. I-8645, točka 17) ter v opombi 14 navedeno sodbo Nemec, točki 37 in 38.

19 — Glej točko 56 mojih sklepnih predlogov v zadevi von Chamier-Glisczinski, navedenih v opombi 13.

50. Glede tega je treba tudi opozoriti, da je načelo seštevavanja zavarovalnih dob, dob prebivanja ali zaposlitve neposredno vključeno v člen 48(a) PDEU, Uredba št. 1408/71 pa ga uresničuje v več določbah, med drugim v členu 72²⁰. Sodišče je že imelo priložnost pojasniti, da gre za eno od temeljnih načel uskladitve sistemov socialne varnosti držav članic na ravni Unije, katerega namen je v skladu s splošnimi cilji Uredbe št. 1408/71 zagotoviti, da izvrševanje pravice do prostega gibanja, ki jo podeljuje PDEU, ne učinkuje tako, da delavcu odvzame ugodnosti na podlagi socialne varnosti, ki bi jih lahko zahteval, če bi vso poklicno pot opravil v eni sami državi članici, saj bi lahko taka posledica delavce Unije odvrčala od uresničevanja pravice do prostega gibanja in bi zato ustvarila oviro tej svoboščini²¹.

51. Glede na zgoraj navedeno torej menim, da člena 79(1) Uredbe št. 1408/71 ni mogoče razlagati tako, da dovoljuje uporabo predpisov o seštevavanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve iz člena 72 Uredbe št. 1408/71 samo za položaj pokojnega roditelja. Zato se nacionalni organi ne morejo sklicevati na ta člen, da bi v skladu z nacionalno zakonodajo izključili upoštevanje dopolnjenih zavarovalnih dob še živečega roditelja, ki je bil zaposlen v drugi državi članici, ki bo lahko, če izpolnjuje pogoje, užival ugodnosti pravil o seštevavanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve iz člena 72 Uredbe št. 1408/71. Glede na navedeno torej člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 ne krši načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije.

52. V zvezi z uporabo načela seštevavanja je treba preučiti še trditev belgijske vlade, o kateri je potekala razprava na obravnavi, in sicer, da bi lahko bila dejavnost, ki jo je še živeči roditelj opravljal v drugi državi članici Unije, upoštevana izključno za dopolnitev zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, ki je že potekala v Belgiji, tako da položaja P. Dumont de Chassart, ki je bila v letu pred smrtjo moža zaposlena samo v Franciji, nikakor ne bi mogli upoštevati za seštevavanje iz člena 72 Uredbe št. 1408/71²².

53. Glede tega moram ugotoviti, da je imelo Sodišče v zadnjem času priložnost pojasniti, da ne more pritrditi razlagi izraza „seštevavanje“ iz člena 72 Uredbe št. 1408/71, ki bi predpostavljala, da morata obstajati vsaj dve obdobji opravljanja dejavnosti, dopolnjeni v več državah članicah. Zato država članica, v kateri je nosilec, pristojen za dodelitev družinske dajatve, ne more določiti, da mora biti eno obdobje opravljanja dejavnosti dopolnjeno na njenem ozemlju, in izključiti možnost pridobitve pravice do socialnovarstvene dajatve na podlagi le enega obdobja, ki je bilo dopolnjeno na ozemlju druge države članice²³.

54. Sodišče je poudarilo, da besedilo člena 72 Uredbe št. 1408/71 pri seštevavanju zahteva upoštevanje „zavarovalne dobe, dobe zaposlitve in samozaposlitve, dopolnjene v kateri koli drugi državi članici“, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo uporablja pristojni nosilec.

20 — Uredba št. 1408/71 povzema načelo seštevavanja, med drugim v členih 18, 38, 45, 64 in 67. V novi uredbi št. 883/2004 (navedena v opombi 3 zgoraj) je priznано v splošni določbi (člen 6).

21 — Glej po analogiji v opombi 8 navedeno sodbo Tomaszewska, točka 30; sodbo z dne 26. oktobra 1995 v zadevi Moscato (C-481/93, Recueil, str. I-3525, točka 28) in v opombi 9 navedeno sodbo Salgado Alonso, točka 29.

22 — Belgijska vlada svojo trditev utemeljuje tudi s členom 15(1)(a) Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 83) v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3). Kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije št. 101/2008 z dne 4. februarja 2008 (UL L 31/15). Navedeni člen iz Poglavja I Naslova IV Uredbe št. 574/72 z naslovom „Splošna pravila za seštevavanje zavarovalnih dob“ po mnenju belgijske vlade potrjuje njeno stališče, ker določa, da se zavarovalne dobe ali dobe prebivanja, dopolnjene po zakonodaji druge države članice, „prištejejo“, da se „dopolnijo“ zavarovalne dobe. Vendar je treba ugotoviti, da trditve belgijske vlade ni mogoče utemeljiti z navedenim členom. Odstavek 1 navedenega člena namreč jasno določa, da se navedeni člen uporablja za določene člene Uredbe št. 1408/71, in sicer tiste v zvezi z dajatvami za bolezen in materinstvo, invalidnost, starost in smrt (pokojnine), ter za pomoč ob smrti ali dajatve za brezposelnost, ne pa v zvezi z družinskimi dajatvami. Izrecno navedene določbe v tem členu namreč ne vključujejo predpisov v zvezi z družinskimi dajatvami, zlasti pa se člen ne sklicuje ne na člen 72 ne na člen 79 Uredbe št. 1408/71.

23 — Glej sodbo z dne 15. decembra 2011 v zadevi Bergström (C-257/10, ZOdl., str. I-13227, točke od 39 do 44, zlasti točki 39 in 40).

55. V skladu s cilji, navedenimi v točkah 29 in 31 zgoraj, Uredba št. 1408/71 uvaja sistem, ki delavcem migrantom in njihovim vzdrževanim članom za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun teh dajatev zagotavlja seštevanje vseh dob, ki se upoštevajo po zakonodajah posameznih držav.

56. Tako pristojni nosilec države članice, v tem primeru Belgije, kot pogoj za dodelitev družinske dajatve poleg ene dobe zaposlitve ali dejavnosti, dopolnjene v drugi državi, v tem primeru v Franciji, ne more zahtevati dopolnitve druge zavarovalne dobe na njenem ozemlju.

57. V nasprotju s trditvami belgijske vlade na obravnavi razlage pojma seštevanja, ki jo je podalo Sodišče v sodbi Bergström²⁴, ni mogoče izpodbiti niti s točko 43 sodbe Perez Garcia²⁵, iz katere ni mogoče razbrati, da bi uporaba člena 72 Uredbe št. 1408/71 predpostavljala, da je bila doba zaposlitve ali dejavnosti dopolnjena na ozemlju države, ki je pristojna za dodelitev družinske dajatve, niti iz sodb Coonan in Vigier²⁶, ki nikakor nista povezani z dodeljevanjem družinskih dajatev.

58. Ugotoviti je treba tudi, da je rešitev, ki omogoča uporabo načela seštevanja iz člena 72 Uredbe št. 1408/71 tudi za še živečega zakonca, skladna z odločitvijo Belgije, da to načelo uporabi prav v primerih družinskih dajatev. Ta odločitev je izrecno določena v točki 7 pod A Priloge VI k Uredbi št. 1408/71 z naslovom „Posebni postopki za uporabo zakonodaj nekaterih držav članic“²⁷.

V – Predlog

59. Ob upoštevanju zgoraj navedenih ugotovitev Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je zastavilo Tribunal du travail de Bruxelles, odgovori:

Člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 ne krši načel enakosti in prepovedi diskriminacije, ker se v okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, ne more razlagati tako, da se predpisi za seštevanje zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve iz člena 72 Uredbe št. 1408/71 uporabljajo z upoštevanjem izključno zavarovalnih dob, ki jih je dopolnil pokojni zaposleni roditelj, pri čemer se izključuje upoštevanje tistih, ki jih je dopolnil še živeči roditelj, ki je bil zaposlen v drugi državi Evropske unije, če zadevna nacionalna zakonodaja določa možnost upoštevanja tudi njegovih dopolnjenih zavarovalnih dob za utemeljitev zahtevka za družinski dodatek za sirote.

24 — Navedena v opombi 23 zgoraj.

25 — Navedena v opombi 4 zgoraj.

26 — Sodbi z dne 24. aprila 1980 v zadevi Coonan (110/79, Recueil, str. 1445) in z dne 27. januarja 1981 v zadevi Vigier (70/80, Recueil, str. 229).

27 — V tej točki je namreč izrecno navedeno, da „[v] skladu s členi 72 in 79(1)(a) uredbe se v primeru, ko je upravičenost do dajatev po belgijski zakonodaji pogojena s tem, da so bili za določeno prejšnje obdobje izpolnjeni pogoji za družinske dajatve v okviru sistema za zaposlene osebe, upoštevajo dobe zaposlitve in/ali zavarovalne dobe, dopolnjene pod zakonodajo druge države članice“.